

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Mynämäki 2019

Hyväksytty kasvatus- ja sivistyslautakunnassa
19.11.2019 § 125

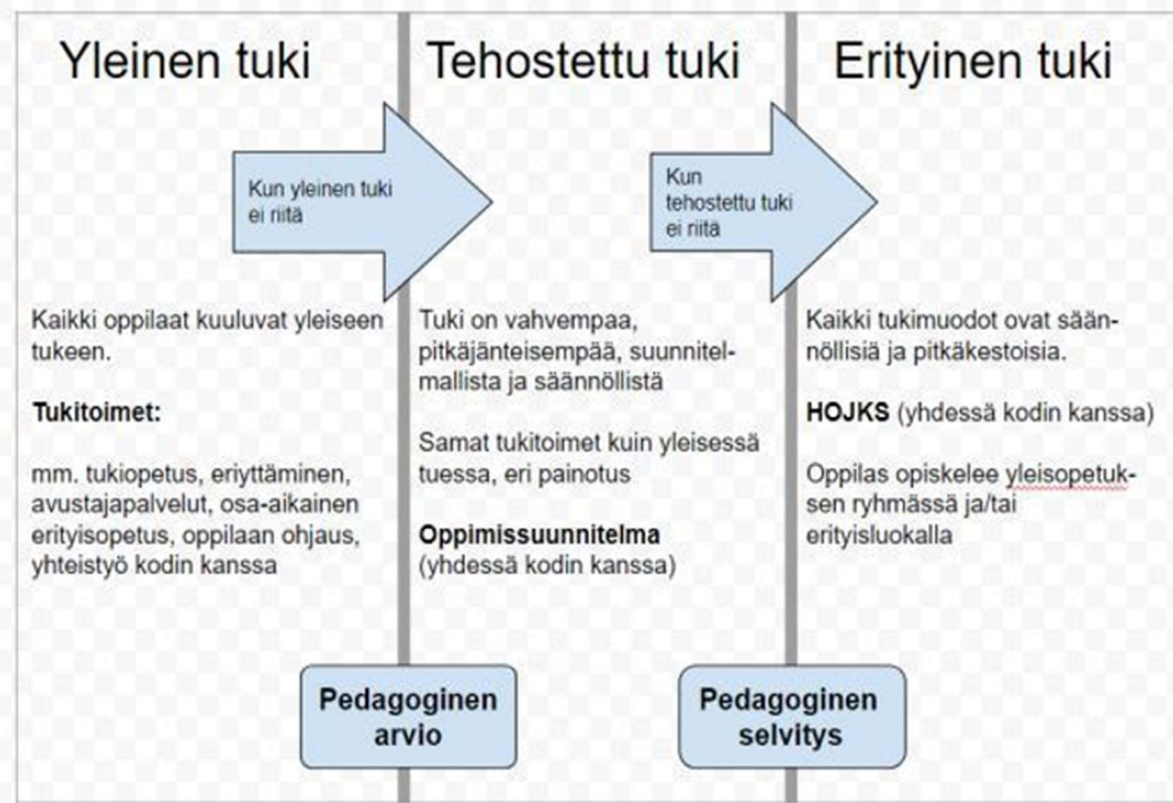
Sisältö

1. Oppimisen tuen järjestämisen periaatteet	3
1.1. Kolmiportaisen tuen kaavio	3
2. Kolmiportainen tuki	4
2.1. Yleinen tuki	4
2.1.1. Yleisen tuen seurantalista	4
2.2. Tehostettu tuki	5
2.2.1. Opetuksen painoalueet/ydinsisällöt	5
2.3. Erityinen tuki	6
2.3.1. Oppimäärän yksilöllistäminen	6
3. Pedagogiset asiakirjat	7
3.1. Pedagoginen arvio	7
3.2. Oppimissuunnitelma	7
3.3. Pedagoginen selvitys	8
3.4. HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma)	8
4. Tukeen liittyvät päätökset	9
4.1. Päätös erityisestä tuesta	9
4.1.1. Päätös erityisen tuen lopettamisesta	9
4.1.2. Erityisen tuen tarkistaminen/tuen jatkaminen	9
4.1.3. Päätös oppiaineen oppimäärän yksilöllistämisestä	9
4.2. Päätös perusopetuksen poikkeavasta aloittamisajankohdasta	10
4.2.1. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä / Erityisen tuen päätös	10
4.2.2. Päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä	10
4.2.3. Päätös erityisistä opetusjärjestelyistä	10
5. Tuen merkitseminen Wilmaan	11
5.1. Yleinen tuki	11
5.2. Tehostettu tuki	11
5.3. Erityinen tuki	11

6. Nivelvaiheet	13
7. Tuen muodot	16
7.1. Eriyttäminen	16
7.2. Tukiopetus	17
7.3. Ohjattu läksyjen teko	17
7.4. Osa-aikainen erityisopetus	18
7.5. Oppilaan ohjaus	18
7.6. Ohjaajapalvelut	18
8. Eri toimijoiden vastuut oppilaan tuen järjestämisestä	19
8.1. Luokanopettaja	19
8.2. Luokanvalvoja	19
8.3. Aineenopettaja	20
8.4. Laaja-alainen ja kiertävä laaja-alainen erityisopettaja	20
8.5. Erityisluokanopettaja	21
8.6. Rehtori	21

1. Oppimisen tuen järjestämisen periaatteet

1.1. Kolmiportaisen tuen kaavio

Opetussuunnitelman perusteet koskevat opetuksen järjestämistä esiopetuksesta perusopetuksen päättymiseen asti.

http://oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus

2. Kolmiportainen tuki

2.1. Yleinen tuki

- kuuluu kaikille
- yleisessä tuessa voi olla käytössä useita eri tukimuotoja (ks. yleisen tuen seurantalista)
- tukimuotojen käyttö ei ole toistuvaa/säännöllistä, eikä pitkäkestoista VAAN ENNALTAIEHKÄISEVÄÄ
- yleiseen tukeen voidaan laatia oppimissuunnitelma yhteistyössä opettajan, oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppimissuunnitelmassa kuvaillaan oppilaan toimintaa, ei ominaisuuksia
- koulukohtainen ops määrittelee sen, kuka vahvistaa yleisen tuen oppimissuunnitelman

2.1.1. Yleisen tuen seurantalista

- kahden keskeiset keskustelut oppilaan kanssa koulunkäynnin tavoitteista, oppimiseen liittyvistä vahvuuksista ja kehityshaasteista
- oppilaan paikka luokassa tukee keskittymistä opiskeluun
- luokkahuone on siisti ja selkeä: tarvittaessa käytetään tilanjakajaa
- luokassa on selkeät säännöt ja kannustava ilmapiiri
- tunnin/päivän ohjelma ja tavoitteet käydään läpi oppilaan kanssa
- havainto- ja apumateriaalien käyttö
- mallintaminen ja konkretisointi
- toimintaohjeiden yksinkertaistaminen, tehtävien pilkkominen
- oppimaan oppimisen taitojen vahvistaminen
- opetuksen eriyttäminen ja seulontatiedon huomioiminen
- tehtävien eriyttäminen
- kotitehtävien eriyttäminen
- työskentelytaukojen lisääminen
- läksyjen merkitseminen taululle ja siitä kuva kännykällä
- opettajan, ohjaajan tai luokkakaverin apu läksyjen merkitsemisessä
- kirjojen ja opiskeluvälineiden mukanaolon tarkistaminen päivän loppuksi
- läksyvihon käyttö
- läksyjen teon tuki koulussa, läksykerho
- säännöllinen palaute ja kannustaminen
- toisen oppilaan tai tukioppilaan tuki
- lisääjän käyttö kokeissa
- kokeiden suorittaminen erillisessä tilassa
- suullisten kokeiden käyttö
- ennakoiva tukiopetus
- tukiopetus
- samanaikaisopetus, yhteisopettajuus
- osa-aikainen erityisopetus
- kerhot

- joustavat ryhmittelyt
- koulunkäynninohjaajan tuki
- oppimissuunnitelman laatiminen
- Wilman johdonmukainen käyttö ja oppilaan osallisuus omiin asioihin
- huoltajapalaveri, jossa on sovittu tavoitteet ja toimenpiteet
- keskustelut toisen opettajan/erityisopettajan kanssa
- oppilaan tilanteen selvittely oppilashuoltoryhmässä

2.2. Tehostettu tuki

- tehostetun tuen oppimissuunnitelma laaditaan pedagogiseen arvioon pohjautuen.
- säännöllinen tuki ja/tai samanaikaisesti useita eri tukimuotoja
- tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarkistus käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti
- rehtori siirtää oppilaan tehostettuun tukeen pedagogisen arvion perusteella.
- opetusta voidaan eriyttää mutta ei yksilöllistää.

2.2.1. Opetuksen painoalueet ja ydinsisällöt

OPETUKSEN ERITYISET PAINOALUEET= ERIYTTÄMISEN ÄÄRILAITA

- kirjataan tehostetun tuen oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin
- oppilaalla mahdollisuus omanlaiseensa näyttöön, arvioidaan kuitenkin normaalisti
- huoltajan tulee tietää, miten suurta osaa oppiaineen sisällöstä painoalueet edustavat, tarvittaessa tavoitteita voidaan lisätä
- ydinsisällöittäin/ painoalueittain opiskelu alentaa arvosanaa, koska oppilas ei opiskele kaikkia oppisisältöjä. Tavoitteet on kirjattava oppimissuunnitelmaan

https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/tietoa_tuen_jarjestamisesta/opiskelun_erityiset_painoalueet

2.3. Erityinen tuki

- vaatii kirjallisen päätöksen, joka tarkastetaan ainakin 2. ja 6. luokan keväällä
- käytettävissä kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot
- yleinen tai pidennetty oppivelvollisuus
- yleinen tai yksilöllistetty oppimäärä. Yksilöllistäminen vaatii aina erityisen tuen päätöksen.
- opetus järjestetään joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain
- opetus järjestetään yleisopetuksen ryhmässä tai pienluokassa (jos opetus järjestetään pienluokassa, on HOJKSissa kuvattava suunnitelmallinen yhteistyö yleisopetuksen ryhmän kanssa)

2.3.1. Oppimäärän yksilöllistäminen

- mikäli oppilas ei saamastaan erityisestä tuesta huolimatta saavuta oppiaineen ydinsisältöihin liittyviä tavoitteita hyväksyttävästi (arvosana 5), voidaan oppimäärä yksilöllistää
- pedagogiseen selvitykseen liitetään opettajan ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden perusteltu arvio yksilöllistämisen tarpeesta oppiaineittain
- oppimäärän yksilöllistämisen tarpeen arviointiin osallistuvat oppilaan huoltaja, oppilasta opettavat opettajat kukin oman oppiaineensa osalta, koulupsykologi ja tarvittaessa muut asiantuntijat tai oppilashuoltoryhmä
- päätöksen oppimäärän yksilöllistämisestä tekee rehtori erityisen tuen päätöksessä. Päätöksen perusteena on pedagoginen selvitys ja tarvittavat asiantuntijalausunnot.
- kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja tai opettajat yhdessä erityisopettajan kanssa määrittelevät yksilöllistetyn oppiaineen tavoitteet ja sisällöt ja ne kirjataan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan
- yksilöllistetyn oppimäärän arviointi voi olla sanallista myös päättöarvioinnissa
- ennen yksilöllistämistä:
 - opetuksen eriyttäminen
 - tukiopetus
 - osa-aikainen erityisopetus
 - ydinsisällöittäin/painoalueittain opiskelu

3. Pedagogiset asiakirjat

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttaminen edellyttää yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa.

- asiakirjat ovat salassa pidettäviä
- asiakirjoja saavat lukea vain lasta opettava/kasvattava henkilöstö ja muut tietoja työtehtävissään tarvitsevat henkilöt
- tietoja voi saada vain siinä laajuudessa kuin mitä työtehtävissä tarvitaan
- huoltaja ei voi kieltäytyä perusteissa mainituista tukitoimista
- huoltajan allekirjoitusta ei tarvita pedagogisissa asiakirjoissa
- pedagogisissa asiakirjoissa voi olla maininta hyödynnetyistä asiakirjoista, esim. asiantuntijalausunnoista, mutta lausuntoja ei liitetä pedagogiseen asiakirjaan
- asiakirjoihin voidaan kirjata, että lapsi on ohjattu oppilashuollon asiantuntijan puoleen palveluiden saamiseksi
- sairauden tai oireyhtymän vaikutus käytännössä oppimiseen ja koulunkäyntiin ja tuen järjestelyihin voidaan kirjata
- lääkitykseen liittyviä asioita ei kirjata
- asiakirjoissa asiat esitetään lyhyesti, selkeästi ja totuudenmukaisesti, oppilaan käyttäytymistä kuvaten
- pedagogisia asiakirjoja säilytetään kymmenen vuotta oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen

3. 1. Pedagoginen arvio

- tehostetun tuen antaminen perustuu pedagogiseen arvioon
- oppilaan opettaja vastaa pedagogisen arvion laatimisesta
- arvion laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa
- pedagogisiin arvioihin pitää saada oppilashuollon ammattilaisen arvio tuen tarpeesta
- tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa (PoL 16a§ 30.12.2013/1288)
- *Pedagogisen arvion lukee rehtori tai apulaisrehtori.*

3. 2. Oppimissuunnitelma

- tehostetun tuen oppimissuunnitelma laaditaan pedagogiseen arvioon pohjautuen
- oppimissuunnitelma laaditaan, kun tuki on säännöllistä ja/tai oppilaalla on samanaikaisesti useita eri tukimuotoja
- tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarkistus käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti
- opetusta voidaan eriyttää mutta ei yksilöllistää
- oppilaan opettaja vastaa oppimissuunnitelman laatimisesta
- oppimissuunnitelma voidaan tehdä, jos yksittäisen oppilaan kohdalla sen katsotaan hyödyttävän oppilasta, jolla ei vielä ole tarvetta tehostettuun tukeen (esim. vsop, jopo, mmt-oppilas)

- *Oppimissuunnitelman lukitsee ensisijaisesti asiakirjan laadinnasta vastaava opettaja. Oppimissuunnitelma lukitaan, kun asiakirja on täysin valmis myös arviointiosion osalta.*

3. 3. Pedagoginen selvitys

- pedagogisen selvityksen laatii luokanopettaja/aineenopettaja yhteistyössä erityisopettajan kanssa
- kuulemismenettely (rehtori)
- ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä tehdään oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta (PoL 17§, 30.12.2013/1288)
- *Pedagogisen selvityksen lukitsee joko rehtori tai apulaisrehtori.*

3. 4. HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma)

- oppilaan opettamisesta vastaavat ja erityisopettaja laativat yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa HOJKSin mahdollisimman pian erityisen tuen päätöksen jälkeen
- tarkistus vähintään kerran vuodessa
- erityisen tuen oppilas arvioidaan normaalisti, mikäli hänellä ei ole yksilöllistettyjä oppiaineita
- oppilas, joka opiskelee oppiaineen ydinsisällöt/erityiset painoalueet, arvioidaan normaalisti. Tavoitteet on kirjattava HOJKSiin.
- yksilöllistetyt oppimäärät arvioidaan HOJKSiin kirjattujen tavoitteiden pohjalta
- *HOJKSin lukitsee ensisijaisesti asiakirjan laadinnasta vastaava opettaja. HOJKS lukitaan, kun asiakirja on täysin valmis myös arviointiosion osalta.*

4. Tukeen liittyvät päätökset

4.1. Päätös erityisestä tuesta

- rehtorin päätös
- mikäli huoltaja vastustaa erityisen tuen antamista ja opetuksen järjestäjän näkemyksen mukaan oppilaan tulee saada erityistä tukea, päätöksentekijänä voi olla vain kasvatus- ja sivistyslautakunnan yksilöjaosto.
- perustelut pedagogisessa selvityksessä
- erityisen tuen päätökseen kirjataan
 - oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä
 - oppimäärän yksilöllistäminen oppiaineittain
 - mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut
 - muut tarvittavat palvelut. Tarvittaessa määritellään myös opetuksen poikkeava järjestäminen.
- päätöksen peruste on **Perusopetuslaki 17§**, maksuttomuuden ja oppilashuollon palveluiden osalta **31§, 31a§**

4.1.1. Päätös erityisen tuen lopettamisesta

- rehtorin päätös
- oppilas palaa tehostetun tuen piiriin
- perustelut pedagogisessa selvityksessä

4.1.2. Erityisen tuen tarkistaminen/tuen jatkaminen

- rehtorin päätös
- perusteena pedagoginen selvitys ja tarvittaessa asiantuntijalausunnot

4.1.3. Päätös oppiaineen oppimäärän yksilöllistämisestä

- rehtorin päätös
- edellyttää erityisen tuen päätöstä
- perustelut pedagogisessa selvityksessä jokaisen oppiaineen osalta erikseen. Jos yksilöllisesti opiskeltavien oppiaineiden määrää lisätään tai vähennetään, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja uusi erityisen tuen päätös.
- päätöksen peruste on **Perusopetuslaki 18§**

4.2. Päätös perusopetuksen poikkeavasta aloittamisajankohdasta

- rehtorin päätös

- myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan perusopetuksen aloittamisen myöhentämisestä on tehtävä päätös
- perusteluna psykologinen tai lääketieteellinen asiantuntijalausunto
- päätöksen peruste on **Perusopetuslaki 27§**

4.2.1. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä / Erityisen tuen päätös

- kasvatus- ja sivistysjohtajan päätös
- päätös tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista (kun lapsi on 5-vuotias)
- päätöksen perusteluina asiantuntijalausuntoja ja moniammatillisen oppilashuoltotyön tekemä selvitys. Päätöksen perusteena ovat **Perusopetuslain 25§, 17§**

4.2.2. Päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä

- kasvatus- ja sivistysjohtajan päätös
- perustelut pedagogisessa selvityksessä

4.2.3. Päätös erityisistä opetusjärjestelyistä

- rehtorin päätös
- mm. oppiaineen opiskelusta vapauttaminen, vuosiluokkiin sitomaton opetus (voi olla oppiainekohtainenkin), lyhennetyt koulupäivät, opetuksen järjestäminen muutoin kuin lähikoulussa
- perusteluna opettajien konsultaatio, tarvittaessa osaamista monipuolisesti selvittävä koe/näyttö. Kohtuullistamista/oppilaan terveydentilaa arvioitaessa esim. terveydenhoitajan, lääkärin tai psykologin todistus.
- päätöksen peruste on **Perusopetuslaki 18§**

5. Tuen merkitseminen Wilmaan

Oppilaalle annettava tuki merkitään Wilman tuki -välilehdelle. Tuki-välilehti aukeaa oppilaan tietosivun yläpalkista.

5.1. Yleinen tuki

- laaja-alainen erityisopettaja merkitsee oppilaalle annetut tukitunnit päivittäin. Tunnit merkitään oppilaan tietosivulle tukivälilehden alle kohtaan *Toimenpiteet*
- luokanopettaja merkitsee oppilaalle annetut tukiopetustunnit. Tunnit merkitään oppilaan tietosivulle tuki-välilehden alle kohtaan *Toimenpiteet*

5.2. Tehostettu tuki

- tehostettuun tukeen siirryttäessä oppilaalle laaditaan moniammatillisena yhteistyönä tehty pedagoginen arvio, joka löytyy oppilaan tietosivun tuki-välilehdestä
- tehostetun tuen päätöksen jälkeen oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma, joka löytyy oppilaan tietosivun tuki-välilehdestä. Oppimissuunnitelma päivitetään vuosittain
- laaja-alainen erityisopettaja merkitsee oppilaalle annetut tukitunnit päivittäin. Tunnit merkitään oppilaan tietosivulle tuki-välilehden alle kohtaan *Toimenpiteet*.
- luokanopettaja merkitsee oppilaalle annetut tukiopetustunnit. Tunnit merkitään oppilaan tietosivulle tuki-välilehden alle kohtaan *Toimenpiteet*.

5.3. Erityinen tuki

- erityiseen tukeen siirryttäessä tai erityisen tuen tarvetta päivitettäessä (2.lk ja 6.lk) oppilaalle laaditaan moniammatillisena yhteistyönä pedagoginen selvitys, joka löytyy oppilaan tietosivun tuki-välilehdestä
- erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle tehdään HOJKS, joka löytyy oppilaan tietosivun tuki-välilehdestä. HOJKS päivitetään vuosittain.
- laaja-alainen erityisopettaja merkitsee oppilaalle annetut tukitunnit päivittäin. Tunnit merkitään oppilaan tietosivulle tuki-välilehden alle kohtaan *Toimenpiteet*.
- Oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja merkitsee oppilaalle annetut tukiopetustunnit. Tunnit merkitään oppilaan tietosivulle tuki-välilehden alle kohtaan *Toimenpiteet*

<i>tuen vaihe</i>	<i>Wilmaan merkittävät tukitoimet</i>	<i>vastuuhenkilö</i>	<i>merkitsemisajankohta</i>
Yleinen tuki	- tukiopetus - osa-aikainen erityisopetus	lo / ela ero	heti
Tehostettu tuki	- tukiopetus - osa-aikainen erityisopetus - pedagoginen arvio - oppimissuunnitelma	lo / ela / ero	Oppimissuunnitelma vuosittain, arvio tehostettuun tukeen siirryttäessä
Erityinen tuki	- tukiopetus - osa-aikainen erityisopetus - pedagoginen selvitys - HOJKS	lo / ela / ero	HOJKS vuosittain, selvitys erityiseen tukeen siirryttäessä

6. Nivelvaiheet

Nivelvaiheyhteistyö on kuvattu seuraavissa taulukoissa. Ensimmäinen taulukko kuvaa esikoulun ja ensimmäisen luokan nivelvaihetta. Toisessa taulukossa on kuvattu ala- ja yläkoulun välistä nivelvaiheyhteistyötä.

Taulukko: Esiopetuksesta kouluun

	TOIMENPIDE	TAVOITTEET	KOOLLEKUTSUJA
syyskuu	Esi- ja alkuopetuksen kokoontuminen - Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien HOJKS-palaverit esiopetuksessa (alustava koulumuodon pohdinta). - Tuen tarpeen kartoitus esiopetuksessa ja alkuopetuksessa	-Sovitaan lukukauden toiminnot - Opetuksen yksilöllistäminen, läsnä huoltajat, esiopettajat, elto, muut tarvittavat henkilöt	Esiopetus, Pikkulauri Varhaiskasvatuksen veo
lokakuu	- Esi- ja alkuopetuksen konsultaatiotapaamiset mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan	- Yhteistyön kehittäminen	Esi-/luokanopettaja
marraskuu	-Esi- ja alkuopetusryhmien tapaamiset, 1-2 krt Erityisopetuksen kaksi vierailua esiopetukseen: 1.) Havainnointikäynti 2.) Konsultaatiokäynti, jossa mukana ao. rehtorit, kasvatus- ja sivistysjohtaja, erityisopetus, veo ja	- Yhteinen tekeminen, esiopetusryhmät tutustuvat kouluelämäään	Esi-/luokanopettaja Veio

	koulupsykologi		
tammikuu	-E erityisen tuen piirissä olevien lasten koulumuodon valinta -Kouluun ilmoittautuminen - Esi- ja alkuopetus kokoontuvat, tapaamisia 1-2 krt	-Yhteys mahdolliseen tulevaan luokanopettajaan -Sovitaan lukukauden toiminnot, työn kehittäminen	Kasvatus- ja sivistysjohtaja Esiopetus
helmikuu	-Kouluvalmiuksien yksilöarvioinnit ja palautteet	-Arvioida kouluvalmiutta (mahdollinen koulunlykkäys tai varhennettu koulunaloitus), läsnä psykologi, lapsi, huoltajat, esiopettaja ja koulun edustaja (lo)	Veo
maaliskuu	- Tulevien ensiluokkalaisten kartoitus	-Tiedonsiirto, luokkajaot. Paikalla veo, rehtori, tarvittaessa muu henkilökunta	Rehtori
maalis-huhtikuu	- Esiopetuksessa tehostetun tuen piirissä olevien lasten TT-suunnitelman päivitys- ja samalla tiedonsiirtopalaveri	- Paikalla veo, esiopettaja, tuleva luokanopettaja, erityisopetuksen edustaja, huoltajat, mahdolliset terapeutit/psykologi	Veo
huhti- toukokuu	-Esitietolomakkeen täyttäminen -Kouluun tutustuminen, 1krt -Opettajan	-Tiedonsiirto - Tutustutaan tulevaan kouluun -Oppilaiden tarkkailu	Esiopettaja Luokanopettaja Luokanopettaja

	tutustuminen esiopetuksen oppilaisiin → esitietolomakkeen konsultointi + luovutus	/ yhteistyön kehittäminen	
--	---	------------------------------	--

Taulukko:

Alakoulusta

yläkouluun

	TOIMENPIDE	TAVOITTEET	KOOLLEKUTSUJA
huhtikuu	Nivelvaiheesta vastaava erityisopettaja vierailee tutustumassa Laurin koulun tuleviin seitsemäsluokkalaisiin rehtorin delegoimana. Tulevien seitsemäsluokkalais- ten vanhempainilta.	Tiedonsiirto, pedagogisten asiakirjojen ajantasaisuuden varmistaminen Huoltajien tutustuminen kouluun	Alakoulun luokanopettaja tai rehtori Laurin koulun rehtori
toukokuu	Tulevien seitsemäsluokkalais- ten kouluun tutustuminen ja ryhmäyttäminen	Oppilaiden tutustuminen Laurin kouluun ja toisiin oppilaisiin, oman tulevan luokan tukioppilaiden tunteminen	Laurin koulun rehtori
elo- / syyskuu	HOJKS:ien ja oppimissuunnitelmien tarkastus	Tiedonsiirto oppilaan oikeusturvan varmistamiseksi	Luokanvalvoja, erityisopettaja
Jatkuu yläkoulussa => loka- / marraskuu	Oppilaan tuen asiakirjojen päivittäminen	Varmistaa tuen saatavuus ja arvioida sen riittävyyttä	Luokanvalvoja, aineenopettajat ja erityisopettaja

7. Tuen muodot

Yleinen	Tehostettu	Erityinen
Eriyttäminen	Eriyttäminen	Eriyttäminen
Joustavat ryhmittelyt	Joustavat ryhmittelyt	Joustavat ryhmittelyt
Yhteisopettajuus	Yhteisopettajuus	Yhteisopettajuus
Yhteissuunnittelu	Yhteissuunnittelu	Yhteissuunnittelu
Kodin ja koulun yhteistyö	Kodin ja koulun yhteistyö	Kodin ja koulun yhteistyö
Oppilashuollon tuki	Oppilashuollon tuki	Oppilashuollon tuki
Oppimissuunnitelma	Tukiopetus	HOJKS
Tukiopetus	Osa-aikainen erityisopetus	Tukiopetus
Osa-aikainen erityisopetus	Oppimissuunnitelma	Osa-aikainen erityisopetus
Kerhotoiminta	Kerhotoiminta	Kokoaikainen
Apuvälineet	Apuvälineet	erityisopetus
Avustajapalvelut	Avustajapalvelut	Apuvälineet yms.
Ohjaus- ja tukipalvelut	Ohjaus- ja tukipalvelut	Avustajapalvelut
		Ohjaus- ja tukipalvelut

Tukitoimien onnistuminen edellyttää tiivistä yhteistyötä huoltajan ja koulun välillä. Oppilaan, kodin ja koulun vastuualueet tuen toteuttamisessa tulee määritellä oppimissuunnitelmassa ja sovittujen asioiden toteutumisesta seurataan säännöllisesti. Apuna tukitoimien toteuttamisessa ja niiden vaikuttavuuden arvioinnissa ovat tukitoimien seurantalomake (liite 1) ja oppimissuunnitelma.

Kaikilla tuen kolmella portaalla ovat käytössä samat tukimuodot, jotka näkyvät yllä olevassa kuviossa. Ainoastaan erityisen tuen osalta voidaan oppilaan opetus järjestää osittain tai kokonaan erityisopetuksen opetusryhmässä muiden käytössä olevien tukitoimien lisäksi. Siirryttäessä tuen portaalta seuraavalle tukitoimien laajuus ja intensiteetti kasvavat.

7.1. Eriyttäminen

Eriyttäminen on ensisijainen keino ottaa huomioon opetusryhmän tarpeet ja oppilaiden erilaisuus. Jokainen oppilas on persoonallinen ja oppii omista lähtökohdistaan käsin. Oppimis- ja opiskelutavat, työskentelyn rytmi, oppimisvalmiudet, kiinnostuksen kohteet, itsetunto, emotionaaliset tarpeet ja motivaatio tekevät kaikista oppilaista yksilöllisiä oppijoita.

Eriyttämällä voidaan vaikuttaa oppilaan motivaatioon. Eriyttämällä voidaan jokaiselle antaa oppimiseen sopivasti haasteita ja onnistumisen kokemuksia ja näin luoda mahdollisuus kehittyä ja oppia omien vahvuuksien mukaisesti.

Eriyttäminen tarkoittaa sitä, että oppilasta autetaan oppimaan tavalla, jolla hän oppii parhaiten. Eriyttää voidaan esimerkiksi opetuksen sisältöä ja/tai oppimistehtäviä, oppimisen prosessia ja etenemisnopeutta, opetusmenetelmiä, opiskelun tukena käytettäviä materiaaleja ja oppimisympäristöön liittyviä tekijöitä.

Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmän ja sen jokaisen oppilaan erilaisten lähtökohtien ja tarpeiden huomioon ottamisesta. Näiden tuen tarpeiden arviointi ja oppilaan tarvitseman tuen tarjoaminen kuuluu kaikkiin opetustilanteisiin.

Eriyttäminen voi olla erilaistavaa tai yhtenäistävää. Yhtenäistävä eriyttäminen pyrkii siihen, että jokainen oppilas saavuttaa oppimisessaan perustason tavoitteet. Erilaistavan eriyttämisen avulla oppilasta ohjataan syvempään ajatteluun ja perustasoa laajempien kokonaisuuksien hallintaan.

Tuen tarpeen havaitsemiseksi oppilaan tilannetta tulee seurata ja aloittaa tuen antaminen heti, kun siihen ilmenee tarvetta. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.

7.2. Tukiopetus

Oppilaalla on oikeus saada tukiopetusta niin usein ja niin laajasti kuin hänen koulumenestyksensä kannalta on tarkoituksenmukaista. Aloitteen tukiopetuksen antamisesta voi tehdä opettaja, oppilaan huoltaja tai oppilas itse. Huoltajille tiedotetaan tukiopetuksen järjestämisestä ja antamisesta.

Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Ennen kuin oppilaan menestyminen oppiaineessa tai aineryhmässä arvioidaan heikoksi, tulee hänellä olla mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella. Opettaja huolehtii tukiopetuksen järjestämisestä.

Tukiopetus voi olla myös ennakoivaa oppimisen tukea.

7.3. Ohjattu läksyjen teko

Tehokasta oppimisen ja koulunkäynnin varhaista tukea on ohjattu läksyjen tekeminen, ns. läksyparkki. Läksyparkin onnistumisen edellytyksinä ovat suunnitelmallisuus ja säännöllisyys. Läksyjä voidaan tehdä ennakoiden tai sitten voidaan tehdä tekemättä jääneitä tehtäviä. Oppilaan ohjaa läksyparkkiin useimmiten opettaja. Ohjattuun läksyjen tekemiseen osallistumisesta sovitaan yhdessä huoltajan kanssa. Oppilas on ohjauksessa sovittujen jakson ajan säännöllisesti.

Ohjattuun läksyjen tekemiseen kuuluu aina paljon oppilaan opiskelun monipuolista ohjausta.

7.4. Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan, kun oppilas tarvitsee tukea tietyssä oppimisen esteessä tai ainoastaan muutamassa oppiaineessa. Osa-aikaista erityisopetusta tarvitsevan oppilaan oppimisen pulmat voivat ilmetä esim. lukemisessa ja kirjoittamisessa, matematiikassa, vieraissa kielissä, opiskelutaidoissa tai ne voivat olla luonteeltaan emotionaalisia tai sosiaalisia.

7.5. Oppilaan ohjaus

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitoja ja oppimisen valmiuksia sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Kaikkien opettajien vastuulle kuuluu oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet kirjataan pedagogisiin asiakirjoihin ja niiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti.

7.6. Ohjaajapalvelut

Ohjaajapalvelun tavoitteena on tukea oppilasta oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteiden saavuttamisessa. Koulunkäynninohjaajat toimivat pääsääntöisesti ryhmäkohtaisina ohjaajina ja heidän työhönsä on oppilaan ohjaaminen, avustaminen ja tukeminen oppimisprosessin eri vaiheissa siten, että oppilaan itsenäisyys ja omatoimisuus korostuvat. Luokan-/aineenopettaja on opetusryhmästään pedagogisessa vastuussa ja hän huolehtii, että koulunkäynninohjaaja saa työnsä toteutukseen tarvittavan ohjeistuksen.

Oppilaiden tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan oppilaan opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä. Mikäli oppilas on erityisen vaativan tuen tarpeessa ja/tai tarvitsee apua päivittäisissä toiminnoissaan, on tarpeen määritellä asiantuntijalausuntoon perustuva henkilökohtaisen ohjaajan tarve. Henkilökohtaisesta ohjaajasta päätetään aina tapauskohtaisesti.

8. Eri toimijoiden vastuut oppilaan tuen järjestämisessä

8.1. Luokanopettaja

- on oppilaan lähiaikuinen koulussa
- huolehtii yhteydenpidosta huoltajiin oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa
- vastaa poissaolojen seurannasta
- vastaa kiusaamistapauksien selvittelymisestä luokassaan ja vie asian tarvittaessa eteenpäin koulussa sovitun käytännön mukaisesti
- ottaa puheeksi huolensa oppilaasta huoltajan kanssa mahdollisimman varhain ja kirjaa huoltajan kanssa sovitut asiat (oppimissuunnitelma voi olla tukena). Hän konsultoi tarvittaessa moniammatillista henkilöstöä
- laatii kartoituksen luokkansa tukitarpeista ja toteutuneesta tuesta
- vastaa oman luokkansa oppilaiden mahdollisista yksilökohtaisista oppilashuolloista.
- laatii pedagogisen arvion ja pedagogisen selvityksen yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa
- vastaa oppimissuunnitelman laatimisesta ja seurannasta yhdessä huoltajan kanssa - osallistuu oman luokkansa oppilaiden erityisen tuen suunnitteluun ja vastaa omalta osaltaan HOJKS:iin kirjattujen tavoitteiden mukaisesta tuesta

8.2. Luokanvalvoja

- on oppilaan yhteyshenkilö koulussa
- huolehtii yhteydenpidosta huoltajiin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa
- vastaa poissaolojen seurannasta
- vastaa kiusaamistapauksien selvittelymisestä valvontaluokassaan ja vie asian tarvittaessa eteenpäin koulussa sovitun käytännön mukaisesti
- ottaa puheeksi huolensa oppilaasta huoltajan kanssa mahdollisimman varhain ja kirjaa huoltajan kanssa sovitut asiat
- konsultoi tarvittaessa koulun oppilashuoltohenkilöstöä
- vastaa oman luokkansa oppilaiden mahdollisista yksilökohtaisista oppilashuolloista.
- kokoaa valvontaluokkansa oppilaiden pedagogiset selvitykset ja HOJKS:it
- vastaa oppimissuunnitelman laatimisesta/kokoamisesta ja seurannasta yhdessä huoltajan kanssa
- osallistuu oman luokkansa oppilaiden erityisen tuen suunnitteluun ja vastaa omalta osaltaan HOJKS:iin kirjattujen tavoitteiden mukaisesta tuesta

8.3. Aineenopettaja

- vastaa oppilaan oppimisen tuesta oman oppiaineensa osalta
- pitää yhteyttä huoltajiin oman oppiaineen osalta
- ottaa huolensa oppilaasta puheeksi mahdollisimman varhain huoltajan ja luokanopettajan/luokanvalvojan kanssa
- seuraa ja kirjaa oppilaan poissaolot
- vastaa kiusaamistapausten selvittelemisestä opetusryhmässään ja/tai vie asian tarvittaessa eteenpäin koulussa sovitun käytännön mukaisesti esim. luokanvalvojalle ja/tai kiusaamisesta vastaavalle ryhmälle
- konsultoi tarvittaessa koulun moniammatillista henkilöstöä
- osallistuu tarvittaessa oppilaan koulunkäyntiä koskeviin neuvotteluihin
- vastaa oman oppiaineensa osalta oppimissuunnitelman laatimisesta ja toteuttamisesta
- osallistuu oman oppiaineensa osalta pedagogisen arvion ja selvityksen laatimiseen
- osallistuu tarvittaessa oppilaan erityisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen oman oppiaineensa osalta (HOJKS)

8.4 Laaja-alainen erityisopettaja / Kiertävä laaja-alainen erityisopettaja

- selvittää ja kartoittaa oppilaan tuen tarpeita laaja-alaisesti
- yläkoulun oppilaille ei järjestetä testauksia. Mikäli huoltaja haluaa oppilasta testauttaa, on hänen käännyttävä maksullisten tahojen tai terveydenhoidon puoleen.
- tekee erityisopetuksen vuosikellon mukaiset ja normitetut testaukset alakoulussa
- konsultoi luokanopettajia ja aineenopettajia testauksiin liittyvissä asioissa
- tekee yhteistyötä oppilasta opettavien opettajien kanssa
- vastaa oman koulun laaja-alaisen erityisopetuksen toteuttamisesta
- neuvoa oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvissä asioissa
- pitää tarvittaessa yhteyttä huoltajiin oppilaan tukea koskevissa asioissa
- osallistuu oppimissuunnitelman laatimiseen
- osallistuu pedagogisen arvion ja selvityksen laatimiseen
- vastaa yleisopetuksen opetusryhmissä opiskelevien erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden HOJKS:ien laatimisesta ja tarkistamisesta yhteistyössä luokan- tai aineenopettajan ja huoltajan kanssa
- kirjoittaa pyydettäessä selvityksiä ja yhteenvetoja oppilaan oppimisesta ja koulunkäynnistä
- osallistuu tiedonsiirtoon nivelvaiheissa ja vastaa oppilaan opiskelun ja tuen järjestämiseksi välttämättömän tiedon siirtymisestä
- osallistuu kolmiportaisen tuen tiimiin

8.5. Erityisluokanopettaja

- on oppilaan lähiaikainen koulussa
- huolehtii yhteydenpidosta huoltajiin
- vastaa poissaolojen seurannasta
- vastaa kiusaamistapausten selvittelymisestä omassa opetusryhmässään ja vie asian eteenpäin koulussa sovitun käytännön mukaisesti
- tekee moniammatillista yhteistyötä oppilaan tukitoimien järjestämisessä
- konsultoi ja tekee yhteistyötä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa
- vastaa opetusryhmässään opiskelevan oppilaan oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laatimisesta ja toteuttamisesta
- vastaa erityisen tuen päätöksen tarkistamisesta
- laatii pedagogisen selvityksen moniammatillisessa yhteistyössä erityisen tuen tarkistuksen ja lopettamisen yhteydessä
- vastaa tiedonsiirrosta nivelvaiheissa

8.6. Rehtori

- vastaa koulun oppilashuoltotyöstä ja opetusryhmien muodostamisesta
- vastaa koulukohtaisen kriisisuunnitelman, turvallisuussuunnitelman ja kiusaamisen ehkäisemistä koskevan suunnitelman päivittämisestä
- vastaa tukitoimien resurssoinnista
- osallistuu kolmiportaisen tuen tiimiin

Liitteet:

Liite 1: Suositus vuosiluokilla 1.-6. käytettävistä seulontatesteistä

LIITE 1

Erityisopetus Mynämäen kyläkoulut

Oppimisen tuen tarvetta kartoittavien testien vuosikello 2019-2020

1.luokat

- Alkukartoitus: puhe- / äännevirheet ja lukutaito	elokuu/syyskuu
- LUKIMAT; ryhmätestinä (kaikki osa-alueet)	tammikuu
- Luetun ymmärtäminen/ lukunopeus /ALLU	maaliskuu
- Sanelu (lo tai eo)	huhtikuu

2.luokat

- Sanelu	syyskuu
- LUKIMAT; ryhmätestinä (lukusuj.+tarkkuus+nopeus)	tammikuu
- Luetun ymmärtäminen / lukunopeus /ALLU	maaliskuu
- Sanelu (lo tai eo)	huhtikuu

3.luokat

- Sanelu	syyskuu
- Luetun ymmärtäminen / ALLU	maaliskuu
- Sanelu (lo tai eo)	huhtikuu

4.luokat

- Sanelu	syyskuu
- Luetun ymmärtäminen / ALLU	maaliskuu
- Sanelu (arvosana alle 7 syksyn sanelusta)	huhtikuu

5.luokat

- Sanelu	syyskuu
- Luetun ymmärtäminen / ALLU	maaliskuu
- Sanelu (arvosana alle 7 syksyn sanelusta)	huhtikuu

6. luokat

- Sanelu	syyskuu
- Luetun ymmärtäminen / ALLU	maaliskuu
- Sanelu (arvosana alle 7 syksyn sanelusta)	huhtikuu

Matematiikan testit (MAKEKO) tehdään tarpeen mukaisesti luokilla 1-6 (esim. mietittäessä teh. tukeen siirtymistä tai siirtämistä siitä takaisin yleiseen tukeen).

ALLU-testit voidaan tehdä vaihtoehtoisesti tehdä vain nivelvaiheissa luokilla 2 ja 6.